

НОУ-ХАУ ЦЕНТЪР
ЗА АЛТЕРНАТИВНИ ГРИЖИ
ЗА ДЕЦА — НБУ

ИЗСЛЕДВАНЕ НА ПРОЦЕСА НА ДЕИНСТИТУЦИОНАЛИЗАЦИЯ: СЛУЧАЯТ БЪЛГАРИЯ – фаза 2

Проучване в хода на действието

ЗАЩО СЕГА?

На 12. 10. 2016 г. Министерският съвет прие:

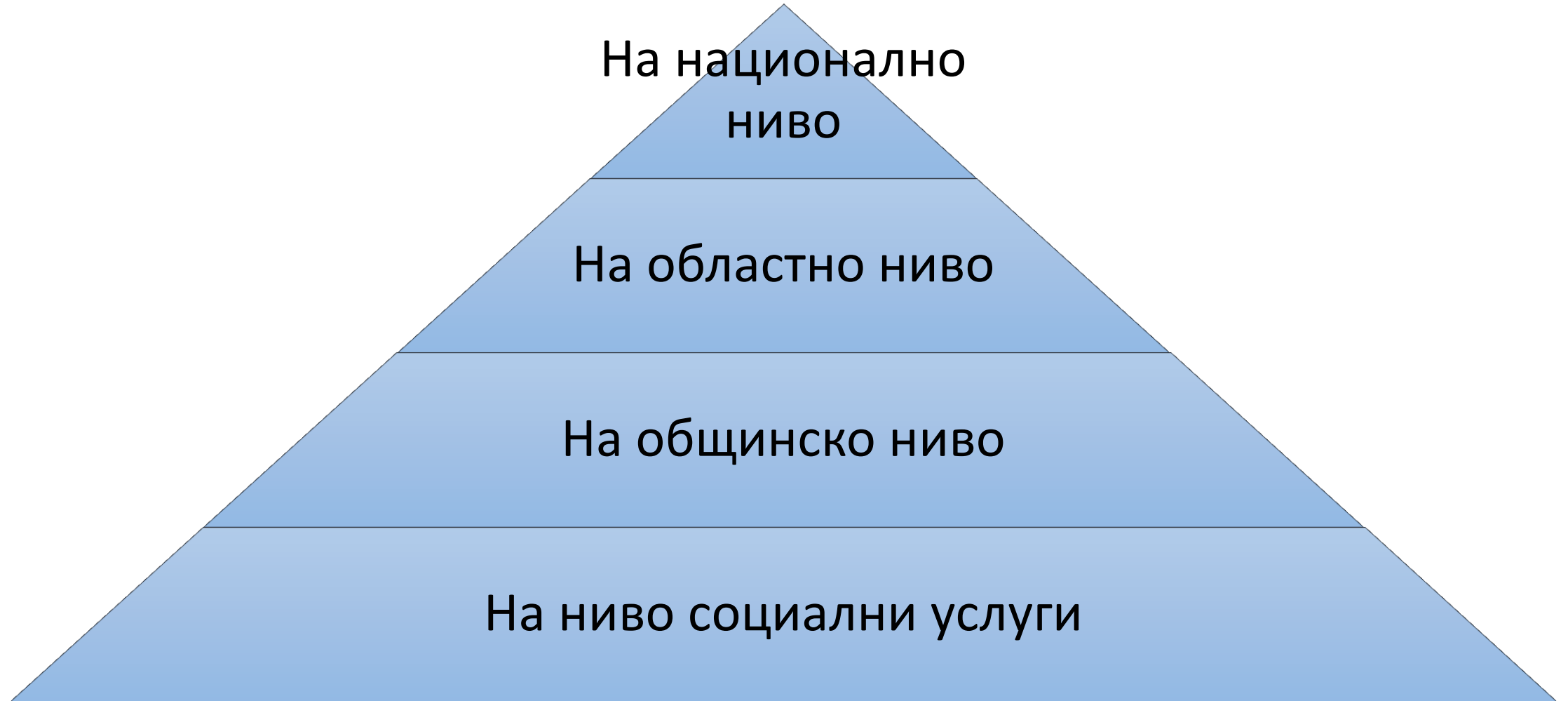
АКТУАЛИЗИРАН ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ

**ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА СТРАТЕГИЯ
„ВИЗИЯ ЗА ДЕЙНОСТИТУЦИОНАЛИЗАЦИЯТА НА ДЕЦАТА В
РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ“**

Актуализираният план съдържа:

- ОЦЕНКА на изпълнението на Плана за действие 2010-2015 г.
- Приоритетните цели до 2020 г.

Равносметка на постигнатото и дефиниране на предстоящите цели на деинституционализацията

Оценка:

- Най-сериозно застъпените мерки в изпълнението на мащабната реформа по ДИ през първия етап – са **мерките за децата с увреждания и развитието на приемната грижа.**
- Най-слабо развитите мерки – **осиновяване и превенция**
- Намаление на дела на децата във формална грижа – липса на напредък

Високият брой на децата в риск от изоставяне и високият брой на децата във формална грижа са най-големите неуспехи в първия етап от процеса на деинституционализация на грижата за деца.

- Законодателни промени – решаване на спешни проблеми с частични решения, неизпълнени намерения за реформа
- Капацитет на системата – слаб експертен капацитет – неефективни услуги

Положителните явления:

- Към 2016 г. вече има превес на грижата в семейна среда пред резидентната грижа
- Подобро е взаимодействието и сътрудничеството на областно и общинско ниво
- Здравните услуги се ангажират много по-сериозно в процеса на подкрепа на децата с увреждания
- Наблюдава се положително отношение към процеса на деинституционализация
- Децентрализира се приемната грижа, като общините се ангажираха с нейното предоставяне
- Подобри се партньорството между местната власт и неправителствения сектор

Отрицателните явления:

- Различното качество на грижа в резидентните услуги, макар и от семеен тип, което ясно откроява по-слабата застъпеност на обучението и супервизията в процеса на работа с децата, която е същността на реформата
- Създаване на услуги с дублиращи се дейности и потребители
- Не напълно възприетото от всички участници в процеса разбиране, че деинституционализацията е последователна политика, а не процес на изпълнение на проекти
- Не отчитането в достатъчна степен в рамките на планирането на ролята на услугите за превенция, реинтеграция и подкрепа в семейна среда
- Не добре организирана система за проследяване на развитието на децата след извеждането им от специализираните институции
- Не се наблюдава съществена промяна в нагласите по отношение на децата с увреждания
- Липса на цялостна нормативна основа за провеждането на реформата
- Не отчитане на нуждата от услуги за децата с увреждания след навършване на пълнолетие

ПРИОРИТЕТИ

Водещ приоритет е постигането на основната цел на Националната стратегия:

„Гарантиране на правото на децата на семейна среда и на достъп до качествена грижа и услуги според индивидуалните им потребности“

ЦЕЛИ:

1. Да се създаде ефективна и ефикасна система от програми и услуги за ранна интервенция в семейна среда и превенция на раздялата с родителите и биологичното семейство.
2. Да се осигури качествена алтернативна грижа за децата, които не може да се отглеждат от своите родители и деинституционализация на децата, настанени в домовете за деца, лишени от родителска грижа и домовете за медико-социални грижи за деца и поетапно закриване на тези институции.
3. Да се повиши ефективността и качеството на работата на системата за гарантиране на правата на децата не само с оглед на ролята на държавните и местни органи, но и на услугите за деца и семейства.

Разширяване на мрежата от услуги за превенция на изоставянето на деца и разделянето им с техните биологични родители и семейства

- Прилагане на целенасочена програма за превенция на изоставянето и разделянето на децата от семействата /ЦОП/
- Осигуряване на услуги за спешен прием на деца или деца и родители/лица, които полагат грижи за детето в случай на кризисна ситуация (в срок до 1 месец) чрез създаване в част от **ЦОП до 4 места за спешно настаняване**
- Преглед и актуализация на стандартите и механизма за осъществяване на превенция на изоставянето на ниво родилно отделение и осигуряване на възможност за консултация от социален работник във всяка болница с родилно отделение, който да осъществява и координацията с екипите на ОЗД и ЦОП/услугите

Предоставяне на интегрирани услуги за ранно детско развитие и ранна интервенция на уврежданията

- Осигуряване на устойчивост на създадените услуги за ранно детско развитие в 66 общини по Проекта за социално включване, финансиран в периода 2009-2015 г. със заем от Международната банка за възстановяване и развитие
- Разширяване на услугите за ранно детско развитие в национален мащаб чрез надграждане на дейностите в ЦОП чрез прилагане на програма за ранно детско развитие, включваща задължителните дейности в съответствие с вече създадените по ПСВ услуги „Формиране на родителски умения“, „Семейно консултиране и подкрепа“ и „Здравна консултация“
- Разширяване на услугите за ранна интервенция на уврежданията и индивидуална педагогическа подкрепа за деца с увреждания в национален мащаб
- Провеждане на обучения на медицински специалисти в родилно отделение относно начина на съобщаване на родителите за увреждането на бебето

Развитие на подкрепящи реинтеграцията в биологичното семейство социални услуги

- Прилагане на целенасочена програма за реинтеграция в биологичното семейство на деца, настанени в резидентни услуги и в приемни семейства, чийто основен фокус е:
  - осигуряване на непрекъсната подкрепа и консултиране на родителите, участие на родителите в грижата за детето,
  - осигуряване на професионална подкрепа в домашна среда,
  - определяне на водещ социален работник за работа със семейството и сътрудничество с ОЗД,
  - оценка на рисковете и потребностите,
  - проследяване на развитието на детето и ситуацията в семейството,
  - включване на медиатори при необходимост,
  - създаване на групи за подкрепа и взаимопомощ между биологичните и приемните родители,
  - мобилна работа, и др.
- Осигуряване на материална подкрепа за реинтеграция в семейна среда

Подобряване на процедурите по национално осиновяване и разширяване на подкрепата за кандидат-осиновителите и осиновителите

- Създаване на Съвет за национално осиновяване към МТСП и закриване на 28-те регионални съвета по осиновяване
- Облекчаване на процедурата за национално осиновяване
- Прилагане на целенасочена програма за работа по осиновяване /ЦОП/

Осигуряване на профилирана приемна грижа

- Прилагане на целенасочена програма за подкрепа на приемната грижа на местно ниво
- Усъвършенстване и разширяване обхвата на услугата „приемна грижа“, както на областно ниво, така и затвърждаване предоставянето ѝ на местно ниво
- Приоритетно настаняване на деца до 3-годишна възраст в приемна грижа, в случай на невъзможност за реинтеграция в биологичното семейство или осиновяване.

Мерки за осигуряване на социални, здравни и интегрирани здравно-социални услуги за децата с увреждания

- Създаване на центрове за подкрепа на деца с тежки множествени увреждания и техните семейства
- Повишаване на ефективността на предоставяните услуги в дневните центрове и центровете за социална рехабилитация и интеграция за деца с увреждания чрез тяхното реструктуриране
- Създаване на центрове за специализирана здравно-социална грижа за деца с потребност от постоянни или специфични медицински грижи – интегрирани здравно-социални услуги
- Развитие на специализирани здравни услуги за децата с увреждания и хронични заболявания и техните семейства

Метод:

Изследване чрез действие

Иследване чрез действие

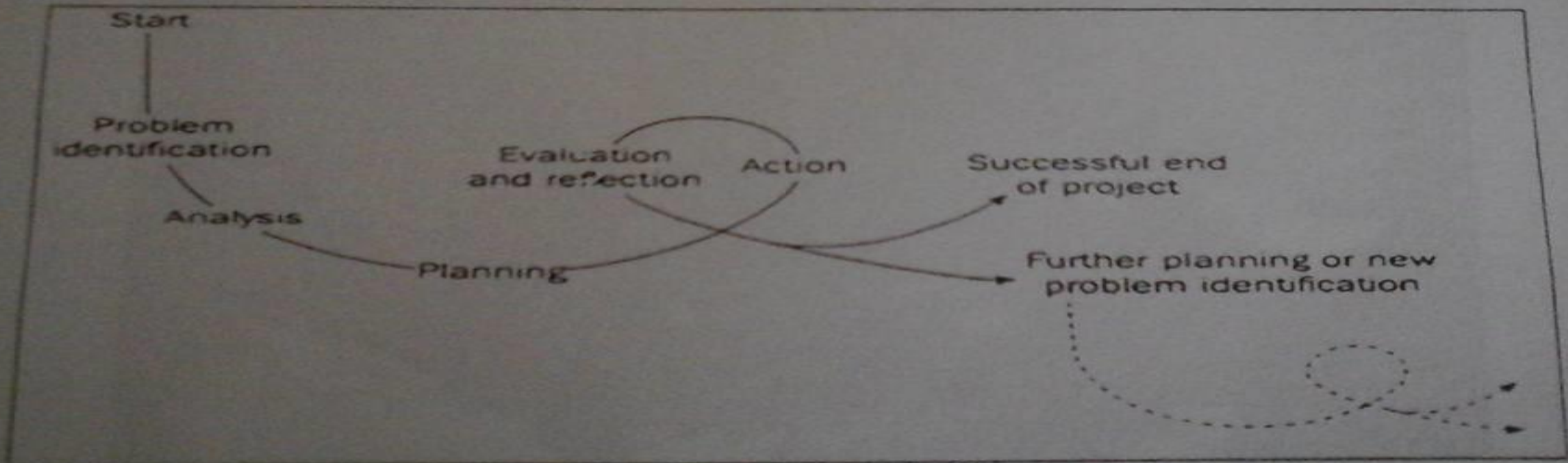
Problem identification

Inquiry

Planning

Action

Evaluation & Reflection

Изследователите за Област Русе:

- Лора Саркисян

е-mail – lorasarkisyan@abv.bg

телефон 0888859622

- Елица Гергинова

е-mail - elicagerginova@abv.bg

телефон 0899313531